

Verordening tot wijziging van de Verordening op de praktijkuitoefening (onderdeel Resultaatgerelateerde Beloning)

Het college van afgevaardigden van de Nederlandse orde van advocaten;

Overwegende,

Dat het gewenst is artikel 2 van de Verordening op de praktijkuitoefening (onderdeel Resultaatgerelateerde Beloning) te wijzigen met het oog op het mogelijk maken van een experiment met bepaalde vormen van resultaatgerelateerde beloning;

Gelet op artikel 28 Advocatenwet;

Gezien het ontwerp van de algemene raad met bijbehorende toelichting;

Gelet op het advies van de raad van advies;

Gehoord de adviescommissie regelgeving;

Stelt de volgende verordening vast:

ARTIKEL I

A

Artikel 1 komt te luiden:

Artikel 1

In deze verordening wordt verstaan onder:

a. *advocaat*:

de in Nederland ingeschreven advocaat alsmede de advocaat bedoeld in artikel 16h van de Advocatenwet.

b. *financiële resultaat*:

het totaal van de ontvangen hoofdsom, rente, kostenvergoedingen, inclusief vergoeding op grond van artikel 6:96 Burgerlijk Wetboek en (proces)kostenveroordelingen.

c. *cliënt*:

de natuurlijke persoon die op basis van een overeenkomst van opdracht gebruik maakt van de door de advocaat te verlenen of verleende rechtsbijstand.

d. *honorarium*:

de geldelijke vergoeding die de advocaat voor de door hem verleende rechtsbijstand toekomt op grond van de met de cliënt gesloten overeenkomst van opdracht.

e. *specifieke kosten*:

in elk geval de reiskosten van de advocaat, kosten van medische adviezen en medische informatieverstrekking in opdracht van de advocaat, kosten in verband met toedrachtsonderzoeken of inschakeling van rekenbureaus, arbeidsdeskundigen en schade-experts in opdracht van de advocaat, kosten van getuigen en tolken, deurwaarderskosten, kosten van gerechtelijk of buitengerechtelijk tussen partijen benoemde deskundigen, het griffierecht, alsmede het bedrag van een eventuele kostenveroordeling van de rechtzoekende.

f. *raad van toezicht*:

de raad van toezicht van het arrondissement waar de advocaat kantoor houdt.

B

In artikel 2 wordt 'salaris' telkens vervangen door: honorarium.

C

Na artikel 2 worden, onder vernummering van artikel 3 tot artikel 5, twee artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel 3

1. In afwijking van het bepaalde in artikel 2 is het een advocaat toegestaan om in letselschade- en overlijdensschadezaken, indien de aansprakelijkheid niet aanstonds is erkend of redelijkerwijs vast staat dan wel problemen van enige importantie in de sfeer van schade of causaliteit voorzienbaar zijn, een resultaatgerelateerd honorarium overeen te komen op de voorwaarde dat hij aan de rechtzoekende in het geheel geen honorarium in rekening brengt indien in het geheel geen financieel resultaat verkregen wordt.
2. Een overeenkomst als bedoeld in het vorige lid mag door een advocaat alleen worden aangegaan met een rechtzoekende die niet in aanmerking komt voor, of die uitdrukkelijk afziet van, door de overheid gesubsidieerde rechtsbijstand.
3. De advocaat komt door middel van een overeenkomst over het honorarium als bedoeld in het eerste lid van dit artikel met de rechtzoekende overeen dat zijn honorarium wordt bepaald op basis van zijn gebruikelijke uurtarief dat met ten hoogste 100 procent wordt verhoogd. Het maximale honorarium inclusief algemene kantoorkosten en BTW is daarbij niet hoger dan 25 procent van het feitelijk verkregen financiële resultaat. Specifieke kosten kunnen binnen deze honorariumafpraak voor rekening en risico van de rechtzoekende blijven en ongeacht enig verkregen financieel resultaat aan hem in rekening worden gebracht.
4. Indien de betrokken advocaat met de rechtzoekende overeenkomt om alle specifieke kosten verbonden aan zijn behandeling van de zaak te voldoen en deze kosten slechts aan de rechtzoekende in rekening te brengen voor zover het te verkrijgen financiële resultaat daarvoor ruimte biedt, kan het in het derde lid van dit artikel bedoelde honorarium ten hoogste 35 procent van het feitelijk verkregen financiële resultaat bedragen. In dat geval is het de advocaat eveneens toegelaten om zijn gebruikelijke uurtarief met 150 procent te verhogen en mogen daarenboven toegewezen kostenvergoedingen aan de advocaat toekomen. Indien er op grond van de in dit lid gekozen wijze van beloning in het geheel geen financieel resultaat wordt behaald, blijven alle specifieke kosten voor rekening van de advocaat.
5. Een overeenkomst als bedoeld in dit artikel is schriftelijk, wordt door beide partijen ondertekend en bevat in ieder geval:
 - a. een beschrijving van de opdracht;
 - b. het percentage van het uiteindelijke financiële resultaat dat volgens de overeenkomst geldt voor de berekening van het maximaal te declareren honorarium, de rechtvaardiging als bedoeld in het eerste lid voor het aangaan van de overeenkomst, een omschrijving van het redelijkerwijs te verwachten verloop van de zaak en het verwachte financiële resultaat, alsmede het overeengekomen uurtarief van de advocaat;
 - c. informatie over de mogelijkheid van door de overheid gesubsidieerde rechtsbijstand, van beroep op een particuliere rechtsbijstandverzekering en van honorering van de advocaat op basis van een te betalen uurtarief ongeacht de uitkomst van de zaak;
 - d. de vastlegging of de specifieke kosten voor risico van de rechtzoekende zijn of voor risico van de advocaat;
 - e. een risico-inschatting opgesteld door de advocaat, die verwijst naar de door de advocaat verstrekte schriftelijke informatie aan de cliënt betreffende zijn verwachting ten aanzien van de door hem te verrichten arbeid en de te maken kosten;
 - f. een regeling voor het geval de cliënt tussentijds de opdracht intrekt zonder concreet zicht op het beschreven te behalen resultaat, inhoudende de betaling van een redelijke vergoeding voor gewerkte uren en de betaling van gemaakte kosten;
 - g. een regeling voor het geval de cliënt tussentijds de opdracht intrekt met concreet zicht op het beschreven te behalen financiële resultaat;
 - h. een regeling, die ziet op de overdracht van de zaak aan een andere advocaat in geval van tussentijdse intrekking van de opdracht;
 - i. een bepaling dat de advocaat de rechtsbijstand slechts tussentijds kan beëindigen op grond van gewichtige redenen en met inachtneming van de daartoe noodzakelijke zorgvuldigheid, met bepaling van de wijze waarop in dat geval de honorering verloopt;
 - j. een bepaling dat zonder voorafgaande schriftelijke aanvaarding door de cliënt door de advocaat geen schikkingsovereenkomst met de wederpartij zal worden gesloten of een gerechtelijke procedure aanhangig zal worden gemaakt of zal worden beëindigd;
 - k. een bepaling waarin is vastgelegd dat de cliënt na het tekenen van de overeenkomst deze nog eenzijdig en zonder gevolgen kan teniet doen binnen een in de overeenkomst te bepalen redelijke bedenktijd.
6. De advocaat die aan het experiment als bedoeld in deze verordening wil deelnemen, stelt alvorens beloningsafspraken te maken als bedoeld in dit artikel de raad van toezicht op de

hoogte van zijn voornemen een beloningsafspraken in voormelde zin te maken. Voorts stuurt de advocaat, telkens wanneer hij met een cliënt een beloningsafpraak maakt in de zin van dit artikel, daarvan een kennisgeving aan de raad van toezicht.

7. Uitsluitend ten behoeve van de evaluatie van het experiment houdt de advocaat gedurende de looptijd van het experiment een formulier bij met statistische gegevens omtrent het gebruik en het resultaat van de honorariumafspraken op basis van resultaatgerelateerde beloning. Het formulier wordt verstrekt door de raad van toezicht en dient door de advocaat telkens binnen twee maanden na afloop van elk kalenderjaar bij de raad van toezicht te worden ingeleverd.

Artikel 4

1. Artikel 3 vervalt vijf jaar na inwerkingtreding, of kan worden ingetrokken zoveel eerder als blijkt dat genoemd artikel leidt tot misbruik of andere ongewenste effecten, waaronder begrepen excessieve declaraties.
2. Artikel 3 blijft van toepassing op overeenkomsten aangaande in de periode vanaf het moment van inwerkingtreding van deze verordening tot het in het eerste lid bedoelde tijdstip dan wel het moment van intrekking, zulks met uitzondering van de overeenkomsten die behoren tot de overeenkomsten die hebben geleid tot tussentijdse intrekking van artikel 3, bedoeld in het vorige lid.
3. De advocaat die een of meer zaken op basis van deze verordening in behandeling heeft of heeft gehad, verstrekt alle informatie die de raad van toezicht van de advocaat vraagt ten behoeve van de beoordeling van de doeltreffendheid en de effecten van deze verordening, met dien verstande dat persoonsgegevens van de cliënt niet worden verstrekt.
4. De raden van toezicht verstrekken alle informatie, die relevant is voor de beoordeling van de doeltreffendheid en de effecten van deze verordening aan de algemene raad.

ARTIKEL II

Telkens na een termijn van twee jaar vanaf de inwerkingtreding van deze wijzigingsverordening brengt de algemene raad aan het college van afgevaardigden verslag uit over de doeltreffendheid en de effecten van deze verordening in de praktijk.

ARTIKEL III

Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening experimenteerbepaling resultaatgerelateerde beloning. Deze verordening treedt in werking op 1 januari 2014.

NOTA VAN TOELICHTING OP DE WIJZIGINGSVERORDENING VAN DE VERORDENING OP DE PRAKTIJKUITOEFENING (ONDERDEEL RESULTAATGERELATEERDE BELONING)

Aanleiding tot de wijzigingsverordening

Naar aanleiding van het arrest van het Europese Hof van Justitie in de NOvA-case d.d. 19 februari 2002¹ en het besluit van de directeur-generaal van de Nederlandse Mededingingsautoriteit (thans Autoriteit Consument en Markt) d.d. 12 februari 2002² heeft het college van afgevaardigden ingestemd met het voorstel van de algemene raad om de tekst van gedragsregel 25, tweede en derde lid letterlijk op te nemen in de Verordening op de praktijkuitoefening (onderdeel Resultaatgerelateerde Beloning), welke in werking is getreden op 2 juli 2002.

Binnen de advocatuur bleek behoefte te bestaan aan een brede inhoudelijke discussie over de vraag of het wenselijk en mogelijk is tot een versoepeling van het in artikel 2 van de verordening neergelegde verbod op een resultaatgerelateerde beloning te komen. De daartoe opgestelde wijzigingsverordening, op 25 maart 2004 aangenomen door het college van afgevaardigden, is echter op voordracht van de toenmalige minister van Justitie bij besluit van 9 maart 2005 vernietigd wegens strijdigheid met het algemeen belang.

Na ministeriële (her)overweging en parlementaire behandeling van de ruimte en wenselijkheid om tot een experiment te komen waarbij advocaten hun dienstverlening mogen overeenkomen op basis van resultaatgerelateerde beloning, heeft de minister van Justitie de algemeen deken van de Nederlandse Orde van Advocaten in maart 2010 uitgenodigd om een voorstel te doen voor een kansrijk experiment dat resultaatgerelateerde beloning voor de advocatuur mogelijk maakt.

Reikwijdte en doelstelling

Het nadrukkelijke uitgangspunt voor een dergelijk experiment is het bieden van een grotere toegang tot het recht voor een specifiek segment van rechtzoekenden. Het betreft de groep die niet valt onder de reikwijdte van de Wet op de rechtsbijstand (Wrb) en in beginsel dus niet in aanmerking komt voor gesubsidieerde rechtsbijstand, maar desalniettemin onvoldoende draagkrachtig is om zelf de kosten te dragen voor juridische bijstand.³ De leemte van de toegankelijke rechtshulp wordt in het bijzonder ervaren door rechtzoekenden die zijn geconfronteerd met letselschade. Voor deze groep rechtzoekenden geldt in sterke mate dat zij op voorhand kosten moeten maken om gecompenseerd te worden voor aan hen toegebracht leed, maar dat zij, zodra de competentiegrens in zicht komt, op grond van wettelijke procesvertegenwoordiging afhankelijk zijn van de betrokkenheid van een advocaat om hun recht te halen. De algemene raad acht het wenselijk dat verschillende beloningsvormen de rechtzoekende ten dienste staan. Zo behoudt de cliënt te allen tijde de mogelijkheid om met zijn advocaat af te spreken dat deze op uurbasis zal declareren. Voorop staat dat de keuze aan de rechtzoekende is.

Besloten is het experiment te richten op (maar niet te beperken tot) die rechtzoekenden, die de kosten verbonden aan de gewenste rechtsbijstand redelijkerwijs niet kunnen betalen. Daaronder worden mede begrepen personen voor wie het dragen van een financieel procesrisico onredelijk bezwarend is. Rechtzoekenden met een inkomen en vermogen, vallende onder de grenzen van de Wet op de Rechtsbijstand, zouden wat betreft het honorarium van hun advocaat in beginsel niet gebaat zijn bij het experiment, nu zij in aanmerking komen voor door de overheid gesubsidieerde rechtsbijstand. Voor deze groep zouden evenwel de deskundigenkosten en het proceskostenrisico een belemmering voor de toegang tot het recht kunnen betekenen. In het geval van toepassing van de Wrb blijven deze kosten voor rekening van de rechtzoekende, hetgeen een belemmering kan zijn voor de toegang tot het recht, terwijl de systematiek van de Wrb er tevens toe kan leiden dat bij toewijzing van de vordering de vermogenstoets uiteindelijk resulteert in het voor eigen rekening komen van de rechtzoekende van ook het honorarium van de advocaat.

Omdat de letselschadepraktijk (met inbegrip van behandeling van overlijdensschadezaken) zich wat betreft de behoefte aan resultaatgerelateerde beloningsvarianten in het belang van de rechtzoekende onderscheidt van andere praktijkgebieden binnen de advocatuur, heeft de voorgenomen wijziging van de verordening alleen op die praktijk betrekking. De algemene raad sluit niet uit dat ervaringen met resultaatgerelateerd belonen in het letselschaderecht op termijn aanleiding zijn tot uitbreiding ook

¹ Arrest van het Europese Hof van Justitie 19 februari 2002 in zaak C-309/99 (NOvA-case).

² Besluit van de directeur-generaal van de Nederlandse Mededingingsautoriteit van 21 februari 2002 in zaak 560 (Engelgeer).

³ In de Engelstalige literatuur over resultaatgerelateerde beloning ook wel aangeduid als 'MINELAS' (Middle Income Not Eligible For Legal Aid Support).

naar andere praktijkgebieden, maar mede om de discussie thans te beperken en zo de snelheid van regelgeving te bevorderen, is die uitbreiding nu niet aan de orde. De ervaringen met de toegelaten vormen van resultaatgerelateerd belonen in de letselschadepraktijk zullen leren of en wanneer de tijd voor uitbreiding naar andere praktijkgebieden rijp is.

Ten overvloede merkt de algemene raad nog op dat de verordening zich op grond van de gekozen systematiek uitsluitend leent voor rechtsbijstand aan de benadeelde partij in de letselschadezaak. De grondslag voor de honorariumbepaling is immers een in een geldsom uit te drukken vordering.

Systematiek

Het toestaan van de in deze verordening opgenomen beloningsarrangementen maakt voor de rechtzoekende de toegang tot het recht gemakkelijker door advocaten op basis van resultaatgerelateerde beloning te laten werken, maar beschermt tegelijkertijd de cliënt tegen overmatig declareren in zaken waarin het resultaat snel bereikt wordt, dat wil zeggen op grond van een inspanning die niet in verhouding staat tot de beloning. Het totale in rekening te brengen honorarium wordt gelimiteerd door een percentage van het behaalde financiële resultaat. De cliënt krijgt daarmee duidelijkheid over de omvang van de advocaatkosten. Excessief declareren wordt voorkomen doordat de advocaat alleen het overeengekomen uurtarief in rekening mag brengen voor zover zijn honorarium onder het overeengekomen percentage blijft.

Een honorariumafpraak op basis van resultaatgerelateerde beloning is, vanwege de vereiste relatie tussen inspanning en uiteindelijke beloning, alleen toegelaten wanneer de zaak niet zonneklaar is en de advocaat ten gevolge daarvan met zeer weinig inspanning tot een voor zijn cliënt gunstig resultaat komt. Die relatie wordt op grond van het eerste lid van artikel 3 niet aangenomen indien in de voorliggende letsel- of overlijdensschadezaak sprake is van:

- erkende of vaststaande aansprakelijkheid
- een helder causaal verband tussen gebeurtenis en schade
- duidelijke aanwezigheid van schade bij de cliënt

Waar het die laatste twee aspecten betreft, moet (rechts)strijd daarover dus voorzienbaar zijn. Is die strijd niet voorzienbaar, dan zal de advocaat met weinig inspanning de zaak in het voordeel van zijn cliënt kunnen afhandelen. Het gevaar van een onredelijke beloning is ook dan zeer beperkt, omdat de grondslag van de toegelaten beloningssystematiek toch het aantal werkelijk aan de zaak bestede uren blijft.

Het zal dan ook voor de advocaat niet mogelijk zijn om door enkele uren aan de zaak te werken een zeer grote opbrengst te verwezenlijken. Niet alleen dient er sprake te zijn van een zaak waarbij aanmerkelijke discussie bestaat over aansprakelijkheid, causaliteit of schade, maar ook blijft declaratie op uurbasis de grondslag van de vergoeding voor de advocaat. De advocaat mag wel declareren op basis van een verhoging met respectievelijk 100 of 150 procent van het overeengekomen uurtarief (anders gezegd 2 of 2,5 maal dat uurtarief), want anders zou een voldoende prikkel en beloning voor het door hem te lopen risico (ten aanzien van zijn honorarium en eventueel ook ten aanzien van door hem voorgeschoten kosten) geheel ontbreken. Het staat de advocaat overigens vrij een lager tarief overeen te komen.

Een rekenvoorbeeld: de advocaat komt met zijn cliënt het rekenpercentage overeen van 25 procent en een uurtarief van € 200. Het uiteindelijk verkregen financiële resultaat is € 100.000. Het honorarium op basis van het percentage zou dan € 25.000 bedragen, maar omdat de advocaat dit resultaat heeft bereikt in slechts twintig uur werk, terwijl zijn dubbele uurtarief € 400 is, zal hij niet meer dan € 8.000 vermeerderd met de specifieke kosten en BTW kunnen declareren.

Beloningsmodaliteiten

Er zijn binnen de toegelaten beloningsafspraken van deze verordening twee verschillende arrangementen mogelijk. Binnen het eerste arrangement betaalt de rechtzoekende in beginsel zelf de op zijn zaak drukkende specifieke kosten. In de tweede variant gaat het risico voor de specifieke kosten van de rechtzoekende over op de advocaat. Dat leidt tot een potentieel hoger rekenpercentage.

Het te verkrijgen financieel resultaat, waarover het percentage wordt berekend, is in het aangepaste artikel 1 via het noemen van de samenstellende delen gedefinieerd. De vergoedingen op basis van artikel 6:96 BW maken van het financieel resultaat deel uit. Het is niet de bedoeling dat die vergoedingen door de advocaat worden verkregen naast het honorarium op basis van de resultaatgerelateerde beloningsafpraak. Het moet gaan om een te verkrijgen financieel resultaat, dat wil zeggen een op

geld waardeerbaar resultaat. Louter emotionele of principiële resultaten zijn geen financiële resultaten en kunnen niet toch op geld worden gewaardeerd alleen maar om aan een beloning voor de advocaat toe te komen. Afrekening met de rechtzoekende vindt pas plaats als het financiële resultaat definitief is verkregen. Dat volgt uit de aard van de *no cure no pay*-afspraken. Als het financiële resultaat in gedeelten wordt verkregen, is gedeeltelijke afrekening mogelijk, zij het dat die afrekening dan in veel gevallen eerst op urenbasis moet geschieden en niet op basis van het overeengekomen rekenpercentage, om het urenbasis beginsel geen geweld aan te doen.

In nogal wat letselschadezaken is de rechtzoekende niet in staat om specifieke kosten verbonden aan de behandeling van zijn zaak te betalen. Met name bij medische aansprakelijkheid en bij beroepsziekten is vaak behoefte aan voorlichting door meerdere deskundigen. De aan inschakeling van die deskundigen verbonden kosten kunnen sterk oplopen. Bij procederen kunnen de griffierechten voor een rechtzoekende prohibitief zijn. Een rechtzoekende zou van inschakeling van een advocaat op basis van resultaatgerelateerde beloning kunnen afzien als de advocaat hem niet aanbiedt om die specifieke kosten te betalen. Het komt de algemene raad voor dat de advocaat dit moet kunnen aanbieden, omdat deze wijze van belonen anders een te beperkt toepassingsgebied zou kunnen krijgen, terwijl er tegen de voorgestelde variant geen bijzondere bezwaren kunnen bestaan.

In verband met het extra risico dat de advocaat binnen deze variant loopt, is het redelijk indien het rekenpercentage dan hoger is dan binnen de basisvariant. Gekozen is voor een succesfactor van 2,5 maal het uurtarief, in combinatie met een percentage van ten hoogste 35 procent van de toegewezen schadevergoeding. Het hogere uurtarief en het daaruit voortvloeiende hogere maximale percentage, worden mede gerechtvaardigd door de gevallen waarin de door de advocaat betaalde kosten niet, of slechts gedeeltelijk worden vergoed door de aansprakelijke partij. Dat komt in de letselschadepraktijk regelmatig voor, bijvoorbeeld wanneer een partijdeskundige is ingeschakeld. De kosten daarvan komen niet zonder meer voor rekening van de aansprakelijke partij. Bovendien mag de evidente behoefte van rechtzoekenden aan vrijwaring van het kostenrisico niet afstuiten op onvoldoende aantrekkingskracht bij de letselschadeadvocatuur. Een hoger ondernemingsrisico rechtvaardigt ook daarom een hoger uurtarief dan in de variant waarin de cliënt zelf de kosten draagt. Benadrukt wordt dat kosten gegenereerd door de rechtzoekende buiten opdracht van de advocaat om – en wellicht ook buiten zijn medeweten – niet onder de kosten vallen die voor risico komen van de advocaat.

Een rekenvoorbeeld met betrekking tot deze variant: de advocaat spreekt met de cliënt af om de specifieke kosten van de cliënt in diens plaats te voldoen en komt een percentage van 35 procent overeen. De specifieke kosten komen neer op € 15.000. Het uiteindelijk verkregen resultaat is € 100.000. Het honorarium op basis van het rekenpercentage zou dan € 35.000 bedragen. Wanneer de advocaat dit resultaat heeft bereikt in twintig uur werk en het afgesproken uurtarief € 200 bedraagt, zal hij € 10.000 kunnen declareren, vermeerderd met de € 15.000 voor de specifieke kosten die de advocaat voor zijn rekening heeft genomen. Zou in dit geval geen financieel resultaat zijn behaald, dan zouden de specifieke kosten voor rekening van de advocaat zijn gebleven.

Gesubsidieerde rechtsbijstand

De advocaat behoort voor zijn cliënt met een inkomen en vermogen onder de Wrb-grens een toevoeging aan te vragen, tenzij de cliënt uitdrukkelijk afziet van door de overheid gefinancierde rechtshulp met in achtname van het bepaalde in gedragsregel 24, derde lid. Wat betreft de groep van rechtzoekenden met inkomen en vermogen boven de Wrb-grens is het moeilijk vast te stellen in welke gevallen en onder welke omstandigheden er sprake is van een situatie waarin een rechtzoekende redelijkerwijs niet in staat geacht kan worden zijn kosten voor rechtsbijstand te betalen. Mitsdien is afgezien van het stellen van expliciete grensnormen.

Experimenteel karakter

De algemene raad heeft besloten een wijziging van de hierboven genoemde verordening voor te stellen, inhoudende een aan strikte voorwaarden gebonden opheffing van het verbod op resultaatgerelateerde beloning in letselschade- en overlijdensschadezaken, waarbij de inzet van de zaak een op geld waardeerbaar belang is. Door binnen het bestek van het experiment in deze specifieke zaken op het bestaande verbod een uitzondering te maken, kan inzicht worden gekregen in hoeverre resultaatgerelateerde beloning een prikkel vormt voor advocaten om hun cliënten op voet van risicodeling bij te staan. Een toename van kansloze claims is niet waarschijnlijk, omdat de advocaat daarvan zelf de financiële gevolgen draagt en dus geen kansloze procedure zal entameren.

Waarborgen

Het verbod op **no cure no pay**, in het bijzonder ingegeven door de combinatie met **pactum quota pars litis** staat in beginsel op gespannen voet met de contractsvrijheid uit ons burgerlijk recht, met mededingingsrechtelijke principes en mogelijk ook wel met het grondrecht van **access to the court**. De rechtvaardiging van het verbod ligt in de bescherming van de cliënt tegen een advocaat die te zeer een eigen belang krijgt bij de uitkomst van de zaak. Opheffing van het verbod, zelfs in de onderhavige tijdelijke zin, is niet denkbaar zonder gereguleerde waarborgen.

Het is geenszins de bedoeling van de algemene raad om met dit experiment afbreuk te doen aan de jurisprudentie van het hof van discipline inzake het maken van resultaatgerelateerde honorariumafspraken.⁴ Redelijkheid van de declaratie blijft het uitgangspunt voor elke vorm van beloning. Tegen het bezwaar dat de advocaat wordt overbeloond op basis van een resultaatgerelateerde beloningsafpraak⁵ dient te worden opgemerkt dat dit risico bij toepassing van elke beloningsvorm kan optreden. Bovendien wordt dit risico beperkt door in de verordening op te nemen dat het percentage dat mag worden ingehouden op de geldelijke opbrengst van de zaak is gelimiteerd tot 25 procent (onder specifieke voorwaarden te verhogen tot 35 procent).

De algemene raad acht ook het risico van inbreuk op de onafhankelijkheid van de advocaat goed beheersbaar nu aan deze vorm van resultaatgerelateerde beloning een met voldoende waarborgen omklede schriftelijke overeenkomst tussen de advocaat en zijn cliënt ten grondslag moet liggen. Als voorwaarde geldt dat resultaatgerelateerde beloning alleen geoorloofd is indien niet valt te verwachten dat de vordering zonder meer zal worden toegewezen of de aansprakelijkheid aanstonds is erkend of redelijkerwijs vast staat, dan wel problemen van enige importantie in de sfeer van schade of causaliteit niet voorzienbaar zijn.

Schriftelijke opdrachtbevestiging

De verordening stelt uitdrukkelijk eisen aan de schriftelijke opdrachtbevestiging door de advocaat. In deze schriftelijke opdrachtbevestiging moet in voor de rechtzoekende duidelijke taal inzicht worden gegeven in de redelijke verwachting van de advocaat ten aanzien van de te verrichten arbeid en de te maken (buiten)gerechtelijke kosten.⁶ Voorts bevat de opdrachtbevestiging een op feiten en omstandigheden gebaseerd, gemotiveerd advies over de keuze van de honoreringsmodaliteit met daarbij opgenomen een risico-inschatting en het minimaal door de advocaat te behalen resultaat op basis waarvan zal worden gehonoreerd. Onder deze grens zal de advocaat niet worden gehonoreerd.

Een verwijzing in de opdrachtbevestiging naar een regeling in geval de advocaat de rechtsbijstand tussentijds beëindigt op grond van gewichtige redenen is bedoeld om de positie van de rechtzoekende te versterken in een situatie waarin de advocaat tijdens de behandeling van de zaak tot de conclusie komt dat de kansen op succes niet zo groot zijn en daarom een breuk tussen hem en zijn cliënt teweeg brengt, opdat toch een financiële vergoeding kan worden bewerkstelligd als ware er sprake van een overdracht van de zaak aan een andere advocaat. In de opdrachtbevestiging dient eveneens te worden vastgelegd, dat de advocaat slechts met voorafgaande schriftelijke aanvaarding van de cliënt een schikkingsovereenkomst met de wederpartij kan sluiten of een gerechtelijke procedure aanhangig kan maken of beëindigen.

De algemene raad onderstreept, dat afgezien van de hierboven geschetste mogelijkheden, advocaten te allen tijde de vrije keuze hebben om van geval tot geval te bezien, afhankelijk van de omstandigheden van het geval en in overleg met de rechtzoekende, of geopteerd wordt voor de thans gangbare declaratiemethoden, namelijk op basis van een uurtarief of een vast tarief respectievelijk de door het hof van discipline toegestane betalingsmodaliteiten, dan wel voor dienstverlening uitsluitend op resultaatgerelateerde basis conform deze verordening.

Internationale ontwikkelingen

De opzet van de uitzondering op het thans geldende verbod op resultaatgerelateerde beloning is medegeënt op de systematiek zoals neergelegd in de *Contingency Fees Act 1997* die sinds 1999 van kracht

⁴ Hof van Discipline 10 november 1997, nr. 2589, Advocatenblad 1999, p. 514 en Hof van Discipline 9 februari 1998, nr. 2474, Advocatenblad 1999, p. 346.

⁵ Met name in het geval het honorarium een evenredig deel bedraagt van de waarde van het door de rechtsbijstand bereikte gevolg.

⁶ Zie voor (buiten)gerechtelijke kosten artikel 6:96 Burgerlijk Wetboek en de artikelen 237 tot en met 245 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

is in Zuid-Afrika.⁷ De voorgestelde uitzondering levert naar Europese standaarden geen strijd op met de door de CCBE geformuleerde bepalingen over resultaatgerelateerde beloning. Regel 3.3 van de *Code of Conduct for European Lawyers* spreekt zich in negatieve zin uit over afspraken op basis van *quota pars litis*. Tegen een – gereguleerde – beloningsvariant op basis van *no cure no pay* in combinatie met een *success fee* bestaan geen principiële bezwaren.⁸

Voorts kan gewezen worden op de ontwikkelingen in de ons omringende landen. In Denemarken bestaat ook een verbod op de zuivere *quota pars litis*-afpraak, maar dat staat aan een *no cure no pay*-afpraak niet in de weg, zolang het resultaat van deze afspraak niet leidt tot een onredelijk hoog honorarium. Op grond van de *Access to Justice Act 1999* zijn in Engeland en Wales al langere tijd *conditional fee agreements* (CFAs), gebaseerd op een *success fee*, in bepaalde situaties toegelaten; als gevolg van de hervorming van het burgerlijk procesrecht zullen in 2013 ook *damages based agreements* (DBAs) worden toegelaten. De DBA is een vorm van *no win no fee*-afpraak, waarbij de rechtsbijstandverlener alleen krijgt betaald wanneer de zaak met succes wordt afgerond en niets ontvangt wanneer de zaak wordt verloren. De Franse regelgeving verbiedt in beginsel *no cure no pay*-overeenkomsten, maar dit verbod is beperkt tot het 'gerechtelijk resultaat'; de *pactum quota pars litis* is daarentegen weer ruimhartiger toegestaan dan in andere Europese landen: als aanvullende vergoeding mag een percentage van de verkregen opbrengst worden overeengekomen. Duitsland is in dit opzicht nog een van de weinige landen waar een verbod op resultaatgerelateerde beloning (*Erfolgshonorar*) het meest stringent aanwezig is. De constitutionele rechtspraak heeft echter door het vaststellen van de onverenigbaarheid van een dergelijk verbod met art. 12 *Grundgesetz*, de weg naar resultaatgerelateerde beloning geopend.⁹

Looptijd van het experiment

De looptijd van het experiment bedraagt vijf jaar, ingaand op 1 januari 2014 en eindigend ultimo 2018.¹⁰ Na telkens twee jaar zal worden geëvalueerd. Na de tweede evaluatie, in het vijfde jaar, zal beslist worden of zal worden doorgegaan en zo ja, met welke aanpassingen en/of uitbreidingen. Zodoende wordt de continuïteit gewaarborgd na afloop van de proefperiode van vijf jaar. Tevens biedt deze periode de gelegenheid om, uitgaande van een meerjarige looptijd van procedures, daadwerkelijk te toetsen hoe een en ander in de praktijk werkt.

Het laatste jaar van de vijfjarige periode zal worden benut om tot een afronding te komen van de evaluatie van de resultaten van het experiment gedurende de eerste vier jaar. Rekening houdend met de dan geldende jurisprudentie van het hof van discipline zal worden beoordeeld of vervolg wordt gegeven aan het experiment.

Voor deze wijzigingsverordening volstaat de algemene raad met het benoemen van de in noot 4 opgenomen relevante jurisprudentie – namelijk de uitzonderingen op de hoofdregel van het verbod van *no cure no pay* en *quota pars litis* – in de toelichting op de wijzigingsverordening. Te overwegen is om na afloop van het experiment de resultaten van dat experiment en de tussentijdse tuchtrechtelijke jurisprudentie te codificeren in de verordening.

Evaluatie van het experiment

Deelname aan het experiment is niet opgehangen aan formele vereisten, anders dan dat de advocaat over voldoende deskundigheid en ervaring moet beschikken met betrekking tot letselschade- en overlijdensschadezaken. Voorts maakt een advocaat die deel wil nemen aan het experiment dit als zodanig kenbaar aan zijn raad van toezicht, vóórdat hij de eerste afspraak op basis van resultaatgerelateerde beloning maakt. Deze eenvoudige aanmeldingsplicht stelt de raad van toezicht in de gelegenheid om in het kader van het algemene toezicht op de praktijkuitoefening van de advocaat gericht te vragen naar de overeenkomsten op basis van resultaatgerelateerde beloning.

In verband met de evaluatie van het experiment is de advocaat verplicht om gedurende de looptijd

⁷ Act no. 66 of 1997, to provide for contingency fees agreements between legal practitioners and their clients; and to provide for matters connected therewith, *Government Gazette* 21 november 1997.

⁸ De toelichting bij artikel 3.3 van de *Code of Conduct* vermeldt: 'The provisions are not, however, intended to prevent the maintenance or introduction of arrangements under which lawyers are paid according to results or only if the matter is successful, provided that these arrangements are under sufficient regulation and control for the protection of the client and the proper administration of justice.'

⁹ BVerfG 12 december 2006, 1 BvR 2576/04.

¹⁰ Onder het experiment vallen overeenkomsten van opdracht die worden aangegaan na inwerkingtreding van de wijzigingsverordening.

van het experiment op een daartoe door de raad van toezicht verstrekt formulier een aantal statistische basisgegevens te noteren en dit formulier na elk kalenderjaar binnen twee maanden bij de raad van toezicht weer in te leveren.

De evaluatie zal onder andere de volgende gegevens betreffen:

- het aantal gemaakte resultaatgerelateerde honorariumafspraken
- de overeengekomen wijze van beloning
- met welke (doel)groep van rechtzoekenden
- het percentage gewonnen zaken of anderszins resultaat van de verleende bijstand
- hoeveel zaken door de gespecialiseerde advocatuur zijn behandeld
- tussentijdse beëindiging van de door de advocaat verleende rechtsbijstand
- de omvang van de vorderingen
- eventuele excessen in de praktijk
- de beoordeling door de tuchtrechter
- de (overige) bevindingen van de raden van toezicht en de algemene raad

Indien aan de algemene raad in zijn monitorende rol of anderszins zou blijken van omstandigheden of ontwikkelingen, die hij voor niet aanvaardbaar of onwenselijk houdt, treedt de algemene raad handelend op. In voorkomend geval kan de algemene raad besluiten de adviescommissie regelgeving te raadplegen.

Geldigheidsduur wijzigingsverordening

De geldigheidsduur van deze wijzigingsverordening is gekoppeld aan de duur van het experiment van vijf jaar. Mocht na de expiratiedatum van deze (tijdelijke) wijzigingsverordening niet zijn voorzien in een aangepaste verordening, dan vervallen de artikelen 3 en 4 en herleeft het verbod van artikel 2, eerste en tweede lid van de Verordening op de praktijkuitoefening (onderdeel Resultaatgerelateerde Beloning) van 26 juni 2002, in werking getreden op 2 juli 2002, inhoudende het algehele verbod op no cure no pay en quota pars litis, met uitzondering van incassozaken.